

ЕДИСОНЪ

БИОГРАФИЯ

Т. КОЛЕВЪ

Учителъ въ Образцовата гимназия -- София

СОФИЯ
1931

**Т. КОЛЕВ
ЕДИСОН
БИОГРАФИЯ**

chitanka.info

Нютон е открил небето, т.е. „Законите на движението на небесните тела“.

* * *

Дарвин е открил земята, т.е. „Законите за развитието на живота върху земята“.

* * *

Едисон е дал велики творения за използване на мъртвата природа — за облекчение на човешкия живот.

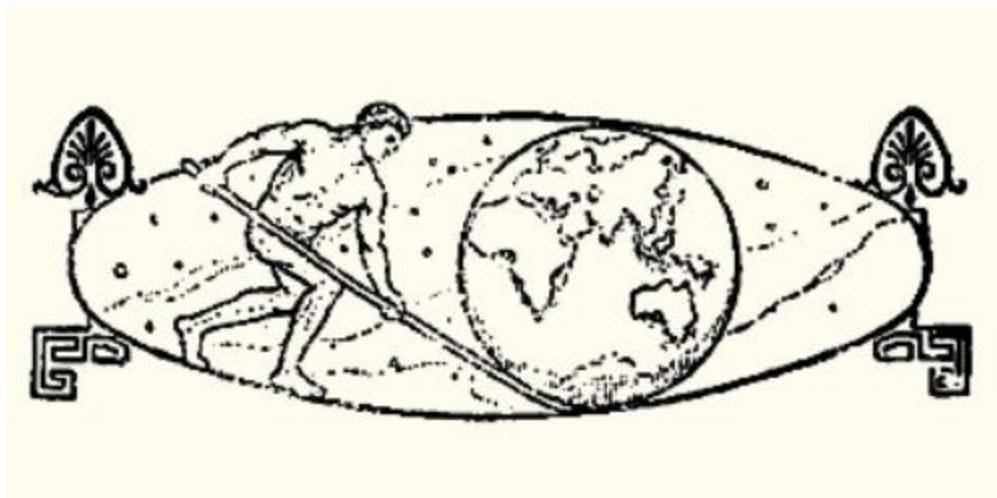

ПОРТРЕТ НА ЕДИСОН

Томас Алва Едисон (роден през 1847 г.)

ЦЕННИ МИСЛИ ОТ ЕДИСОН

„Грижата прави духа на човека силен, а неговите мисли — чисти“.

* * *

„Заложбите на човека се развиват през време на работа“.

* * *

Някои журналисти запитали Едисон — „Що значи да бъде човек гениален?“ — Той отговорил:

„Едно на сто вдъхновение и 99 на сто постоянство в мъчна, упорита и уморителна работа“.

* * *

Запитали Едисон — *Кой момент от живота си смята за най-щастлив?* — Отговорил — „*Нощта навръх Новата 1879 г., когато 3000 посетители дойдоха в парка Менло, за да видят светещите за пръв път кълба (електрични лампи), висящи на жици, пръснати по дърветата*“.

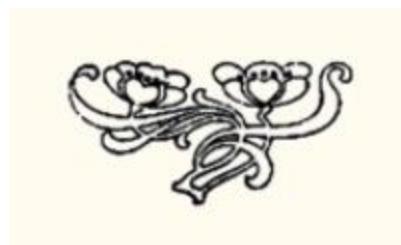
* * *

Една нощ изгорели работилниците на Едисон и загубите били много големи. По повод на това още същата нощ той бил запитан относно катастрофата.

„*Аз съвсем не мисля сега за случката*“ — отговорил засегнатият Едисон. „*Аз мисля за това, което трябва да започна утре!*“

* * *

Има два типа хора: Едните са онези, които щом получат удар, сядат на мястото си, или страхливо крачат и ридаят; другият — обърсват кръвта от лицето си и продължават да се борят.

ПРЕЦЕНКИ ЗА ЕДИСОН

Едисон е един от великите хора (*grands hommes*) и представители на човечеството (*représentants de l'Hummanité*).

Жул Кларти

* * *

Какво би бил светът без Едисон? — Сигурно с 50 години назад в техниката: несъвършена и назадничава.

X.

* * *

Едисон, представителят на практическия гений, е дал велики образци за използване мъртвата природа — за облекчение на човешкия живот.

Вл. Черевков

* * *

Един от видните финансисти на Съединените Щати изчислява, че индустрите, които произвеждат изобретенията на Едисон се оценяват на 2,183,860,000,000 лева.

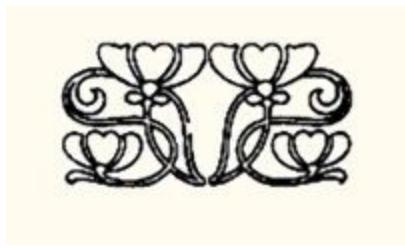
* * *

Сега в Америка никой не е толкова уважаван и обичан, както Едисон; него го наричат „Великия старец“.

Нещо повече — Геният на Едисон удивлява целия свят. Неговите заслуги за човечеството са грамадни. Със своите изобретения той значително улесни човешкия живот.

* * *

Когато чужденец казал на един американец, че за пръв пътвижда някой човек (Едисон) още приживе да е толкова обичан от всички, американецът му възразил: „Как може другояче? Нима той не е онзи, който устрои и приведе в пълен ход целия свят!“

НАКРАТКО ЗА ЕДИСОН

Томас Алва Едисон се е родил в гр. Милано, щата Охайо (Сев. Америка), на 11 февруари 1847 г. Дядото на Едисон — Джон Едисон, е от холандски произход. Последният се е преселил в Америка през 1737 г. За вярност и за участието му като воин в защита на държавата, през време на гражданская война, в 1811 г., той получил, за себе си и сина си (Самуил), голяма област земя и е бил заможен банкер в гр. Ню Йорк.

Самуил Едисон, бащата на Томас Алва Едисон е живял в Bayfield (на езерото Erie). Той бил снажен и силен човек. На 16 август 1828 г. той се оженил за Nancy Elliott (от Канада), която била уважавана възпитателка (учителка).

По-късно, вследствие прекарване на железница през именията на родителите му, последните претърпели големи загуби и се принудили да се преселят в Мичиган, близо до границата на Канада. И по-рано, пък и сега, изобщо през детския си период, малкият Алва е растял под преданите грижи на своята майка, която е била единствената му учителка.

Като малък той се е отличавал със своята палавост. И най-интересното е, че този малък „дявол“ после става един от най-великите хора на нашата епоха.

Още от малък в него се проявяват търговски способности. Една част от спечеленото при дребната си търговия той давал за издръжка на

изпадналите си родители, с друга част си набавял книги за четене, а с останалата си купувал разни материали за комплектуване на малка лаборатория и работилница.

Жivotът му от малък до юноша е преплетен с всички страдания на младеж, изоставен сам да си пробива път в живота. Изживяното от него като че е създало необходимите условия, за да се проявят и доразвият в него всички ония способности, които са го издигнали до висотата на изобретател, какъвто не се среща равен нему.

В 1871 г. той изгубва майка си.

През 1873 г. се оженва за Miss Mary E. Stilwell, една от неговите асистентки.

В 1884 г. жена му умира, като му оставя 3 деца.

В 1886 г. той наново се оженва за Miss Mina Miller, дъщеря на богат индустриса на земеделски машини, от която има още 3 деца.

* * *

Сега Едисон е още жив и е на 84-годишна възраст.

Преди 4 години, когато се е чествала 80-годишнината от рождениято на Едисон, последният при отговарянето на поздравленията заявил упорито, клатейки побелялата си глава, ясно гледайки със своите влажни светлосиви, необикновено блестящи очи:

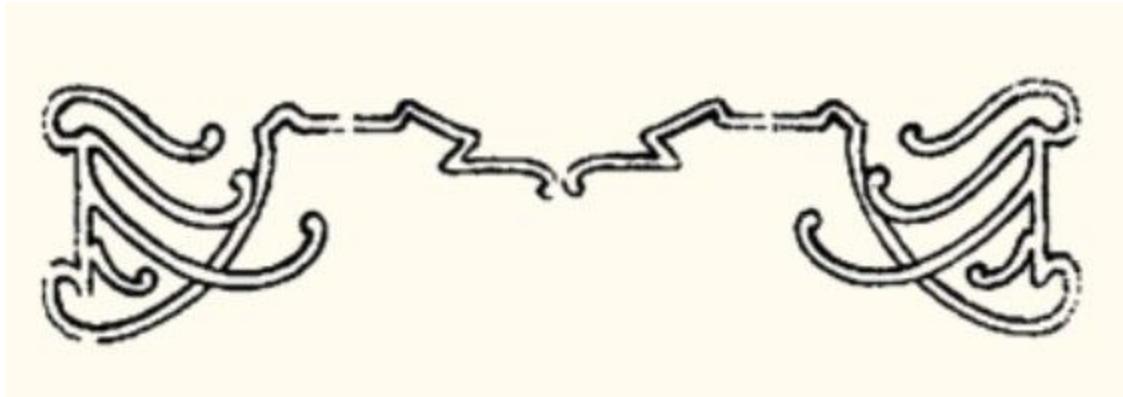
— Аз още нямам намерение да си давам оставката.

Може да се надяваме, че смъртта няма да отнеме Едисон скоро от човечеството, тъй като Едисоновците са доживявали до дълбока старост.

Прадядо му починал на 109 години, дядо му — на 104 години и баща му — на 100 години.

ТОМАС АЛВА ЕДИСОН

I

На петгодишна възраст малкият Алва имаше за приятелка дебелата, важна и добра гъска. Тя му позволяваше да я храни от ръка, радостно крякаше и подхвръкваше с белите си криле, когато съглеждаше Алва със сините панталони.

Веднъж, поглеждайки в курника, Алва видя чудна за него картина: майка му наместваше гъската върху полога с яйца. „Майко — извика той, хващайки я за полата, — какво правиш, тя ще ги смачка“. Майката грижливо го отстрани и намести гъската върху яйцата. „Ex, колко си упорита — избърбори Алва, клатейки глава, както това правеше баща му, — не можа ли да измислиш някоя друга игра!“. Майката се усмихна и водейки го за ръка, го изведе из курника. „Отсега нататък няма да я закачаш, Алва, чуваш ли! Тя ще ни измъти гъсенца“. Алва иронично погледна майка си и избърбори: „Може би тя ще измъти локомотив; това би било хубаво нещо“. След една седмица Алва се доближи до полога и протегна ръката си, за да помилва гъската, както е правил дотогава. Гъската неочаквано бързо изтегли дългата си шия и тракайки с човката си, заканително засъска. Алва отскочи назад уплашен и я погледна учуден. След тая случка той много рядко идваше да наглежда някогашната си приятелка. И когато един ден дойде да я види, тя го посрещна с такова грозно съскане, че той, без да иска, отскочи назад. След него на вратата се показва гъската и Алва много се уплаши. Отстрани и отзад ѝ се клатеха малки сиви гъсенца. Заобиколена от тях, гъската, навеждайки глава до земя, гордо мина през вратата и изведе гъсенцата навън. След като дойде на себе си, Алва се втурна в курника, и то право към полога. На полога, вместо яйца, той намери разхвърляни черупки. Същият ден Алва изчезна от къщи. Търсиха го навсякъде: по съседи, край реката, но никъде не можаха да го намерят. Убита от мъка, майка му се завърна у дома си и случайно надникна в курника.

— Не се доближавай — развълнувано изкрещя Алва, — аз мътя гъсенца!

* * *

Бащата на Алва, Самуел Едисон, погълнат в своите търговски работи, малко се грижел за развитието на сина си. Веднъж той попитал жена си: „Аз не виждам нашия Алва да играе с децата; с какво се занимава той?“ Жена му го отвела на реката. Отдалече те видели фигурата на сина си, че усърдно забива нещо в земята. „Какво правиш?“ — го попитал баща му, когато доближил до него. „Нали виждаш! — отговорил седемгодишният хлапак, — това е воденица; от нея води шосето, а тук аз строя чифлик“. И винаги, вместо да играе с децата, той предпочитал нещо да строи. Той обаче никак не бил затворено момче. Жителите на малкото американско градче Милано, където живеело семейството на Едисон, обичали червендалестия Алва за веселия му характер и зъвънливите песни.

Много рано Алва се научи да чете. И тогава новата страст към четене съвършено го завладя. Той четеше отначало всичко. Майка му, умна и образована жена, бивша учителка, имаше доста много книги. Понеже не му позволяваха да чете всичко, той вземаше скришом книги от дома си, наместваше се в някое забутано място и там се отдаваше на четене. Десетгодишен, той беше прочел много книги, някои от които не всеки възрастен би разбрали; повечето от тези книги бяха технически и по естествените науки. Стнал дванадесетгодишен, Алва отиваше в градската библиотека. Когато стъпи за пръв път в библиотеката, очите му се разиграха при толкова много книги, наредени по рафтовете пред него. „Всички ще прочета“ — реши той, и помоли да му се даде най-крайната нания рафт. „Коя именно искате? — попита библиотекарят, — кажете ѝ заглавието“. — „Аз още сам не зная как се казва тя; ето онази!“ — посочи Алва с пръст. Библиотекарят сви рамене и даде исканата книга. На другия ден, връщайки прочетената книга, Алва поиска следващата подир нея, втората от края. След това прочете третата, четвъртата и т.н. По такъв начин той прочете внимателно толкова книги, колкото имаше на рафта, дълъг 5 метра. Книгите бяха най-разнообразни. Между тях имаше дори и някои от съчиненията на Нютон. След като прочете тия 5 метра книги, Алва

разбра, че ако продължава да чете все тъй безразборно, няма да има голяма полза. Затова продължи да чете, но сега почна да ги избира, като предпочиташе книги из техниката и художествената литература.

II

Работите на бащата не отиваха добре. Един ден той каза на сина си: „Хайде, друже, сам изкарвай хляба си!“ И го нареди вестникопрдавец във влака. Алва не изгуби кураж. Получил от баща си малко пари на първо време, младежът закупи ябълки, кифли и всякакви сладкиши, и смело преметна през рамене чантата.

Дванадесет годишния Едисон продава вестници, цигари и плодове на пътниците във вагона.

„Пресни новини! Вестници и списания! — почна да се разнася из вагоните неговият звънлив глас. — Бонбони не искате ли, господине?“

Алва така добре подхвани новата си работа, че след някое време почувствува нужда от четирима помощници. С един от тях Алва особено се сприятели. Един ден, седейки с него на стъпалото на вагона

и замислено гледайки бягащите срещу им дървета, Алва потупа приятеля си по рамото. „Искаш ли, Джем, да продаваме два пъти повече вестници?“ — „Не е възможно повече“ — убедено възрази той, знаейки, че Алва беше използвал всички средства за разпродаване на тяхната стока. „Хайде на бас!“ — „Добре“. Същата нощ се заловиха на работа. Сутринта по всички гари по пътя на влака бяха залепени големи афиши, с едро напечатани известия за военните действия, които ставаха тогава между северна и южна Америка. Алва телеграфираше тези известия, получавайки ги от редакциите на вестниците. Афишите изведнъж привлякоха вниманието на пътниците. Около тях почна да се трупа народ. Но и това не беше достатъчно за Алва. Той вече се убеди, че всяко дело може непрекъснато да се подобрява. В продължение на няколко месеца той даваше вкъщи само половината от печалбите си, а останалата част отиваше за никому непознати цели. Когато се движеше влакът, Алва почна да изчезва, да се губи някъде, без да знае това и най-близкият му другар Джемс. Последният веднъж случайно видя Алва да влиза в един товарен вагон, прикачен към влака и предназначен да служи за пушалня на пътниците, обаче в него никой не влизаше. Пътниците предпочитаха да пушат на платформата, а не в този специален вагон. В този вагон Джемс видя, че Алва се труди върху нещо и го запита какво прави там. Алва бързо го изблъска през платформата в съседния вагон. След няколко дена, раздавайки на другарите си нов куп вестници, Алва им каза подигравателно: „Ето за тоя викайте по-силно!“ — „Новия ли?“ — попита несръчният Боб и разгръщайки малкия печатан лист, прочете заглавието му — *Вестник на железопътния клон*. „Ами къде е редакторът му?“ — „Прочети отдолу“ — весело отвърна Алва, не можейки да задържи радостната си тържествуваща усмивка. Там беше напечатано, много четливо: „Влак № 5. Редактор и издавател — Томас Алва Едисон“. След това Алва показва на учудените си приятели една добре обзведена печатница в полуутъмния товарен вагон. Вестникът се харчеше в няколкостотин броя. В него се изнасяше местният живот, назначенията на железопътните служещи, произшествия и важни известия за войната. Това бе първият вестник, който се издаваше в движещ се влак. Сега самият Алва не продаваше вестници. Под звука на колелата той работеше в своята печатница и четеше книги, които закупи в голямо количество. Особено го заинтересува в това време

химията. В същия вагон той устрои нещо като лаборатория и почна да прави опити, според прочетеното в книгите. Опитите излизаха много сполучливи и той се увличаше все повече и повече в тях. Но тук стана и едно нещастие. Когато се движеше влакът, вагонът, в който беше лабораторията на Алва, силно се тласна и падналото на пода шише с фосфор се счупи. Фосфорът се запали и огънят почна бързо да се разпространява. Кондукторът пристигна навреме и угаси пожара, като същевременно изхвърли скъпоценното имущество на Алва от вагона, а самия него наби тъй жестоко, че го направи да оглуши за цял живот.

Разяреният кондуктор изхвърля Едисон и печатницата му вън от вагона и отпътувал без тях.

На най-близката гара Алва излезе заедно с Джемс и почна да събира разхвърлените край линията части от печатницата, книгите и химическите апарати. Но от тази случка Алва не се обезсърчи. Той си уреди нова печатница, сега вече в зимника на бащината си къща и пак почна да издава вестник. И този вестник тръгна добре. Но и тук го очакваше несполука. В един от броевете той изруга един мошеник. Този го срещна веднъж край реката, хвана го, и без много приказки, го бълсна в реката. Тогава той беше 15 годишен момък и знаеше да плува; това му помогна да стигне благополучно на отсрещния бряг. За негово щастие, цялата история се свърши с това, че той глътна малко вода. След тая неочеквана баня, Едисон се убеди, че да си играеш с вестник е толкова опасно, колкото и да играеш с фосфор. Химическите опити го изложиха на един пожар, а вестникарските опити завършиха с неочеквана баня. И той реши да си избере по-сериозно занятие, което да не го излага на толкова опасности.

III

В града Порт Хурон, където се премести семейството на Едисон от Милано, Алва разви извънредно голяма за неговата възраст дейност. Издавайки своя нов вестник, той нареди в зимника доста обширна лаборатория, там построи първия си модел на парна машина и непрекъснато четеше сериозни научни книги; особено много обаче го интересуваше телеграфа. За последния той мислеше, че е върхът на човешкия гений. Като искаше да изучи добре неговото устройство, той си купи всички книги, които описваха устройството и действието му и ги четеше с такова увлечение, както други четяха някои увлекателни романи. От тел за печка и празни шишета той направи домашен телеграф и съедини лабораторията си в зимника с дома, в който живееше неговият другар Джемс. С така построения телеграф двамата другари започнаха да се разбират чрез „телеграми“. Този телеграф обаче не задоволи Алва. Неговата единствена мечта бе да се научи да работи на истински телеграф. В същото време той продължаваше да търгува с продаване на вестници във влаковете, като избираше такова време, когато сред персонала го нямаше сърдития кондуктор.

През един хубав летен ден Алва слезе от влака на една малка гара, за да изпълни една дадена му поръчка за книги. Свършил работата си, той се върна на гарата, за да чака обратния влак. „Ало, Джо — весело извика младият Алва, забелязвайки познатия телеграфист. — Кога ще има влак за Порт Хурон?“ — „Ето, почакай малко, бързият скоро ще мине“. Алва винаги гледаше да си има приятели между телеграфистите. Той седна на пейката до Джон, като продължаваха да си приказват. Не след много се дочу шумът от пристигането на влака. Последният бързо се приближаваше. „Ето и влакът“ — каза Джон, поглеждайки към железопътната линия. Но веднага лицето му стана като на мъртвец. Той скочи и ужасен дигна ръцете си. „Ах“ — изохка той. Учуденият Алва погледна в същата посока и мигновено, като че някоя пружина го изхвърли напред, така бързо той се затече към тази посока. От този момент минаха само няколко секунди, през които Алва не чуваше нито виковете, които се

разнасяха по гарата, нито ужасното свирене на локомотивната свирка, нито гърма и скърцането на желязнато чудовище, което сякаш поглъщаше релсите. У него остана само зрението. Той виждаше само сияещите на слънцето релси и между тях яркочервената рокличка на заиграло се детенце. Само да го достигне, бе неговият устрем. И ето вече Алва е до него. Детенцето изплашено вдигна ръчичките си. Алва го сграбчи с последни сили и притискайки го към гърдите си, се напъна да прескочи релсите. В това време нещо силно го удари по краката и изгубвайки равновесие, той падна с лице към земята, без да изтърве детето от ръцете си. Около главата му профуча влакът, раздрусващ земята. В това време се чу ужасен вик: „Кажете, какво да направя за вас? — викаше разплакан началникът на гарата, бащата на спасеното дете, държейки Алва за раменете. — Искате ли през целия си живот да Ви давам 20% от заплатата си?... 30% ще Ви давам!“ — „Мистър Макензи — плахо продума Алва, — не искам нищо друго, само ме научете на телеграфния занаят“. Подир 5 месеци Алва, след сполучливо издържан изпит, получи назначение за телеграфист в Порт Хурон. Сега той се считаше най-щастливият човек на света. Още преди да издържи изпита си, той със собствените си сили построи телеграф между града и най-близкото село и отвори в една бакалница своя кантора. Прочее, в този си опит той не сполучи и кантората му се закри. В това време Алва Едисон беше вече на 16 години. Неговият учител на телеграфното изкуство и не подозираше, че той въведе бъдещия гениален изобретател в истинския му път.

* * *

Като телеграфист Алва Едисон се оказва не твърде добър, затова и през 4-те години на своята служба той сменя много места в разни градове. По-право казано — него го изгонват отвсякъде. И как да не го изгонват? — Началникът на една телеграфна централа, желаейки да контролира да не спят неговите чиновници през време на нощното дежурство, наредил на всеки половин час да му телеграфират угворената от по-рано цифра „шест“. На Едисон, който също трябвало да изпълнява тази наредба, му омръзнало това, а най-главното, това го откъсвало вечерно време от любимите му занятия —

да чете и прави нови апарати. За да се спаси от тази неприятна работа, а същевременно да задоволи и началството си, той съединил телеграфния апарат с часовника, посредством едно колелце, което да се върти заедно с часовниковата стрелка, а на самия апарат добавил особено приспособление, което да предава думата „шест“. Сега Едисон можел спокойно да се занимава със своите работи, а всеки половин час до строгия началник пристигала редовно, точно на определеното време, телеграма — „шест, шест, шест“. Това било първото изобретение на Едисон в телеграфа. След време това откритие се използвало в телеграфа и електрическото звънче, но на времето си то му причинило зло. Фокусът бил открит (и то поради голямата точност и правилност на предаваните знакове) и на младия изобретател предложили да си търси друго място.

Второто изобретение на Едисон било един апарат, който давал възможност от две различни станции, по една и съща жица, едновременно да се изпращат различни телеграми. По-късно този апарат бил приет с възторг. Сега обаче Едисон е подиграван и пак му било предложено да си търси друго място и там да се занимава с подобни дреболии.

От всичко дотук Едисон не се отчайва, а потърска работа в друго телеграфно бюро. Но там, занимавайки се с химически опити, той счупва едно голямо стъкло със сярна киселина, от което много скъпи неща и покъщнина се повреждат. Едисон бил принуден да си търси ново място, като чиновник. Като скитник ходел от едно място на друго, без да може да се задържи повече време на едно място. Така, на една служба много го дразнели хлебарките, които слизали до неговата маса по стената. За да се успокои, Едисон приложил към тях „най-голямото наказание“. За тази цел той прикрепил до стената пред себе си две медни жици и ги съединил, така че когато хлебарката се докосне до тях, веригата се затваряла и животното изгаряло веднага, като от него оставало само една тънка струя дим. Но и това изобретение не се харесало на неговото началство и му причинило нападки.

Веднъж между двете станции — Сорни и Порт Хурон — които се разделят от широка река, се скъсва телеграфната жица. Тази повреда можела да се поправи едва на следния ден и телеграмите, които трябвало да се изпратят от Америка били толкова много, че образували две големи купчини. И тук Едисон предложил своята помощ. Неговата

помощ, както обикновено, била посрещната подигравателно, но въпреки това, за да се повеселят, решили да го оставят да прави каквото ще. Новината за някоя нова измислица на Едисон, когото познавали като веселяк, бързо се разнесла из града и любители на смеха почнали да се стичат на брега, където хладнокръвният Едисон вече бил докарал един обикновен локомотив. Този локомотив изпълнявал временно ролята на предавателен апарат, придружен от шагите и смеха на съbralата се тълпа. Локомотивната свирка започнала да издава звукове, дърпана от Едисон, и то такива, които отговаряли на телеграфните знаци: ту, ту, ту-у ту-у, ту-у... На другия бряг на реката, чувайки необикновения рев на локомотива и забелязвайки край него тълпа, също почнала да се стича тълпа от хора. Като че хората от двата бряга били полудели, толкова недоумявали какво се вършело около тях.

Локомотивът обаче, изпявайки куплет след куплет, замълчавал от време на време и после наново започвал да повтаря същите къси и дълги звукови сигнали с едни и същи паузи помежду тях. И така, като повтарял едни и същи сигнали, той искал да втълпи на своите неразбрани слушатели мелодията на някаква си особена песенчица. Телеграфистът от другия бряг разбрал и всичка сила се ударил по челото. „Ах, какво съм магаре! Ах, какъв съм глупак“ — викал той.

„Какво е това, какво стана?“ — го запитала тълпата около него.

„Да, дявол го взел, той приказва с нас по морзовата азбука“.

Локомотивът пак захванал своя звуков куплет.

„Хайде, сега чувате ли? — Ей, вие, в Сорни! Разбирайте ли ме?“

Локомотивът замълчал, но веднага пак започнал с ожесточение.

„Ха, ха, ха! — изсмял се телеграфистът от отсрешния бряг, като се изкривил от смях. — Чувайте, чувайте, какво той прибави: Ей, вие, сополанковците в Сорни. Разбирайте ли ме?“

Възторжен смях се разнесъл по брега. След няколко минути локомотивните свирки се изругали една друга и веднага почнали служебните разговори.

Скоро след това двете станции предали телеграмите, които се били набрали, и купчините от тях се разчистили. За тази остроумна измислица Едисон бил похвален от мнозина, но понеже не бил на работа, нищо не му заплатили за това.

А точно по това време той можел да си обръща джобовете без никаква опасност, че от тях може да изпадне нещо; още повече, че от две седмици бил останал без работа. В такива моменти, каквито той често преживявал, Едисон нямал пари и за хляб; тогава той отивал пеш в някой съседен град; там се настанявал в нова телеграфна кантора, за да се раздели след непродължително време с нейния стопанин (в Америка телеграфът се експлоатира от частни лица), който при раздялата с него му отправял следните напътствени думи:

„Никога от вас, друже, няма да стане добър телеграфист. Винаги вместо работа, се занимавате с някоя дреболия“.

След шестгодишни телеграфни митарства, когато Едисон навършвал 22 години, щастието му се усмихнало. Най-сетне се намерил умният човек, който веднага оценил способностите на Едисон и го възнаградил с пари, както заслужавал. Това трябало да стане и то действително станало. Ето как се случило това.

В едно от най-оживените телеграфни дружества на Ню Йорк, в разгара на работния сезон, се развалил апарат до такава степен, че никой не можел да го поправи. Директорът си скубел косите, дружеството всяка минута търпяло грамадни загуби. Ето че в този момент се явил Едисон в същата кантора, за да търси служба. След обичайния отказ от страна на управлението, на излизане му било предложено да се опита да поправи разваления апарат. Едисон се върнал, разгледал апаратът и след половин час апаратът бил поправен и започнал да работи. Нещо повече, той още същия момент го и усъвършенствувал.

Оттук се започва славата на Едисон. Едва стъпващ на краката си, той незабавно изнамира автоматическия печатащ телеграфен апарат. Това е истинска революция в телеграфната техника. Старият дотогава телеграф бързо отстъпва мястото си на новия телеграф, изнамерен от Едисон, толкова приличащ на своя предшественик, колкото един юноша в разцвета на силите си прилича на грохналия старец. Скоро целият свят узнава, че не Едисон е лош телеграфист, а лош е през това време самият телеграф, който очаква своя Едисон.

По-рано телеграмите се изпращали само по една жица и то в една посока, а насрещните телеграми трябало да се изпращат по

друга жица или да чакат, докато първата жица се освободи, което или струвало скъпо (при двойни жици), или предаването ставало бавно.

Според усъвършенстването, което въвежда Едисон в телеграфа, по една и съща жица едновременно може да се предават две различни телеграми в противоположни посоки. По-рано, за да се запише получената телеграма, телографистът бил длъжен отначало да я дешифрира, а сега телеграмата направо се появява на книга, написана с обикновени печатни букви. От това усъвършенствуване броят на предаваемите думи стига до 3 хиляди в минута.

* * *

От този момент започва нов, блестящ период от живота на Едисон. Той вече е прекрачил, тъй да се каже, невидимия праг на човешката глупост. Ако по-рано хората заради неговите изобретения го гонели отвсякъде и го лишавали от залька хляб, то сега чакали с жадност някое негово ново изобретение, което откупвали предварително.

Веднъж, в началото на изобретателската му дейност, директорът на една голяма фирма запитал Едисон колко иска за едно свое изобретение по телеграфа. Едисон помислил: „Хубаво би било да получа 5 хиляди долара, но и от 3 хиляди не бих се отказал“, но като не се решил да заяви искането си, нерешително казал: „Аз се затруднявам да кажа... сами вие посочете цената“... Директорът намръщил вежди и заявил: „Ще Ви задоволят ли 40 хиляди долара?“...

Сега вече Едисон свободно можел да се отдаде на своите любими занятия. Той като че натиснал някакъв тайнствен бутона в своя удивителен мозък и оттогава започва да се излива поток от все нови и нови изобретения. „Чуйте, млади човече, вие направихте пътека до нас“ — казвал му учуден шефът на учреждението, където Едисон зарегистрирал своите изобретения. Описанието на Едисоновите изобретения, които той е зарегистрирал досега, съставлява голямо съчинение, което се състои от няколко тома. Достатъчно е да се каже,

че само в отдела на електрическото осветление се наброяват повече от хиляда изобретения.

С получената сума Едисон построява една четириетажна лаборатория в Newark, при New Jersey. Лабораторията бързо се разраства и числото на лаборантите в нея скоро достига 50, а през 1873 г. това число бързо нараства до 300. Поради многото работа, през същата тази година, той се принуждава да разшири лабораторията си, като същевременно я премества в Menlo Park, в New Jersey, на линията за Филаделфия, 34 км от Ню Йорк. Тук се зараждат, усъвършенствуват и дават на света гениални изобретения. С част от тези изобретения в течение на 3 години той сполучва да добие от вложените 40,000 долара печалба от 400,000 долара. Само за опити през този период са изразходвани 100,000 долара.

* * *

През 1878 г. в редакцията на един известен Нюйоркски вестник се явил един млад човек с избръснато лице и тъмна коса, спущаща се на високото му чело. „Ex, че нахалник, влиза и дори не поздравява!“ — раздразнено си помислил редакторът.

Младият човек се държал странно. Без да каже нито дума, той сложил на масата една малка машинка и завъртял няколко пъти нейната дръжка. Редакторът посегнал към звънеца, за да заповядва да изведат този по всяка вероятност ненормален човек, но в този момент той чул машинката ясно да изговаря от масата: „Здравейте! Как сте? Познавате ли се с фонографа. Това съм аз!“ Зашеметеният редактор паднал на облегалото на стола, гледайки изплашен в проницателните очи на Алва Едисон, по устните на когото се долавяла приятна усмивка.

Фонографът, това е същото като сегашния грамофон. Неговото действие се основава на това, че всеки звук представлява раздвижване на въздуха и то такова раздвижване, което ние наричаме трептение (или колебание). Тия именно трептения Едисон съумял не само да улови със своя апарат, но и отново да ги превърне в звукове. За тази

цел той взел една тръба, имаша вид на фуния и към по-тесния ѝ край прикрепил тънка пъргава мембрана, в средата на която прикрепил остри игличка. Тръбата с игличката поставил срещу въртящ се валяк, намазан с особен състав. След това той произнесъл няколко думи срещу широкия отвор. Мембранията затрептяла и игличката оставила върху валячето следи от произнесените звукове. Понеже от един определен звук се получават напълно определени колебания на въздуха, то достатъчно било на Едисон да накара игличката да премине отново по същите следи на валячето, за да накара мембранията да затрепти така, както и по-рано. По такъв начин, Едисон сполучил да запише и после възпроизведе изговорените от него звукове.

Редакторът се окказал умен човек и приел великото изобретение с възторг; съвсем не така, както малко по-късно към него се отнесъл един мъдър парижки академик. Случаят бил следният. Когато в заседанията на парижката академия на науките представителят на Едисон направил подробен доклад и заставил да говори фонографа, този мъдър академик скочил от креслото и нахвърляйки се към докладчика, го хванал за шията: „Той ни мами, считайки ни за будали — викал побеснелият академик; това е обикновен фокусник“. Едва могли да го успокоят. Представителят на Едисон направил своите демонстрации и минал в другата стая. Но и тогава мъдрецът на науката упорито заявявал: „Аз все пак не мога да повярвам, че един прост метал може да замени едно благородно човешко гърло. Все пак това е никаква звукова измама“.

Сам Едисон бил възхитен от това свое изобретение. Веднъж, обяснявайки устройството на фонографа на свои приятели, той прекратил обясненията си неочеквано и замислено, гледайки настрани, сякаш приказвайки на себе си, казал: „Вие знаете, че аз изнамерих много машини, но тая — поглеждайки фонографа, — е най-любимото ми дете.“ Друг път, когато ставало дума за фонографа, Едисон признавал, че винаги усещал чувство на страх, при изпитването на някое ново изобретение. Но признава, че никога през живота си не е бил така потресен, както в момента, когато фонографът за пръв път повторил неговия глас. Нека при това не се забравя, че Едисон е бил глух. Тази глухота му била причинена от ударите на кондуктора, след създадения от него пожар в товарния вагон, където е правил своите опити. И при все това, Едисон прекрасно чувал, за което му помогнала

развитата в него способност на „вътрешен слух“. За тази цел той допирал главата си до фонографа и така чувал даже и по-хубаво, отколкото други с нормален слух. „Как фалшиво звучи тук флейтата“ — ядосано забелязвал той, изслушвайки по своя начин някои концертни пиеци, изпълнявани на фонографа му. Когато пък не му се удавало да долови някои особено слаби звукове, той захапвал със зъби дървените части на фонографа. „Не се беспокойте, с помощта на зъбите и черепа, аз чувам по-добре от вас“ — казвал той, усмихвайки се на своите приятели, — „тъй като така съвсем не ми пречи страничният шум“.

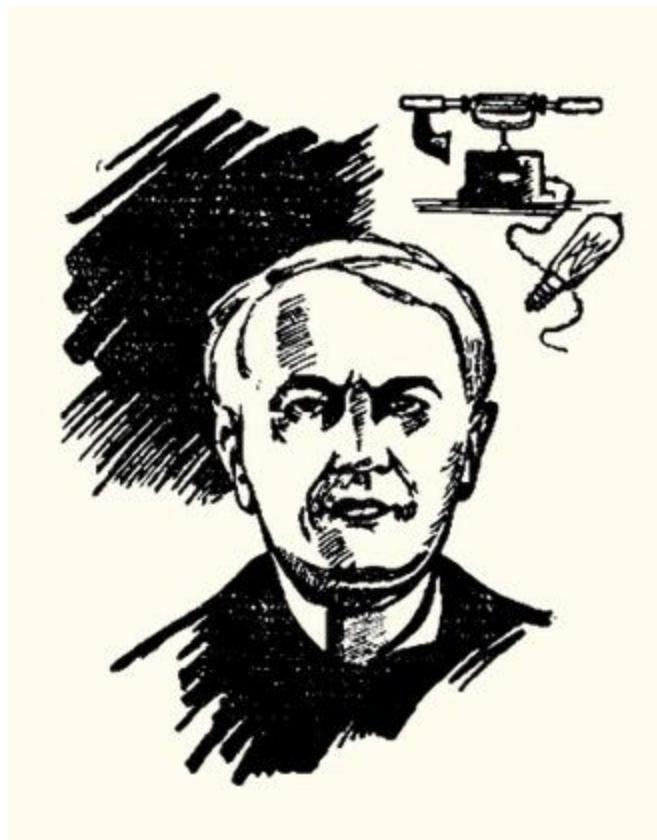
Вестта, че Едисон изнамерил говореща машина, мигновено се разнесла из целия Ню Йорк и в работилниците на изобретателя, намиращи се на няколко километра от града, се запътили толкова много посетители, че станало нужда през тия дни да се пускат специални влакове. За това свое изобретение Едисон получил 100,000 долара и 20% от печалбите.

Минала една година и в същия вестник се появило съобщение, което на всички се видяло като нещо невероятно, за което редакторът без малко щял да уволни сътрудника, който го напечатал. И имало защо! В една бележка на вестника се съобщавало, че уж Едисон бил изнамерил светлина, която се предавала по жици и ослепително светела в малки обли фенерчета от стъкло. Сътрудникът обаче не само останал на служба, но администрацията на железниците била принудена отново да пуска специални влакове за превозване до работилниците на гениалния изобретател, та всички желаещи да видят току-що инсталираните електрически лампички. Само за един ден Едисон бил посетен от 3000 души. За опитите си при усъвършенствуването на електрическата лампа за жички от платина и въглен били изразходвани около 40,000 долара.

Големият успех на електрическите крушки веднага повишава акциите на дружеството „Едисон“ от 100 на 3000. За пръв път били инсталирани 700 лампи за демонстрация в Menlo-Park и 120 — в парахода Колумбия.

Този път той не продава изобретението си, а построява своя фабрика за електрически крушки. Последната получава толкова много поръчки, колкото никоя фабрика до днес не е получавала. Парижкото изложение, в 1881 г. е било осветено с такива лампи.

Следващото велико изобретение на Едисон е телефонът. Вярно е, че преди него някои (Bell и Reis) вече били открили нещо в тази област, но то почти нямало никакво практическо приложение. Този телефон, от който се ползваме сега, дължи своето съществуване на Едисон.

Едисон — на млади години.

Както при фонографа, Едисон използва същото свойство на всеки звук — да произвежда трептения на въздуха или както се казва още — да произвежда звукови вълни. Само че сега той поставил мембрраната на тръбата до своите устни и прекарал от нея жица до другата мембрана, която се долепя до ухото. При така инсталирани апарат, като се изговори срещу едната мембрана — „Ало“, звуковите вълни се пренасят по жицата, достигат до мембрраната, поставена до ухото и там ясно се чуват изговорените звукове, макар че апаратите са отдалечени един от друг на разстояние до 1 километър. Разбира се, обикновена жица не би могла да предаде звуковите вълни на такова разстояние. Едисон могъл да постигне това с помощта на

електрическия ток. Сега по телефона може да се говори на разстояние от няколко стотици километри.

За това изобретение Едисон получил от Union Telegraph Company 100,000 долара, по 6,000 долара годишно в продължение на 16 години и по 12,000 долара годишно за по-нататъшни усъвършенствования. За използването на същите изобретения в Англия той получил 30,000 фунта стерлинги, платени от Colonel Gournand.

През 1888 г. Едисон усъвършенствувал динамомашината и построил такава, с тежест от 27 тона, за гр. Париж. След това той заменил тежкия оловен акумулатор с нов, наречен Едисонов. Последният се състои от никел, желязо и калиева основа.

От негово време започнали за пръв път да се строят трамвайни линии и електрически мрежи.

Благодарение на него сега имаме въведени норми в световната индустрия за контакти, предпазители, обхватки и витла на лампи, в кинематографичните апарати — размерите на филмите, — като навсякъде се използува даденият от него Едисонов формат.

Едисон е сложил началото и на друго велико откритие на човешкия гений — киното. Той пръв през 1891 г. изготвя апарат, с помощта на който да може бързо да се сменят последователните изменения, които стават с явленията около нас, снети на фотографична лента.

Твърде много Едисон е работил в областта на електричеството. От него е поставено началото на съвременния начин за осветление чрез електрическа светлина.

Едисон не е останал чужд и към звездите. Той изнамира апарат, чрез който да може да се определи температурата и на най-отдалечените звезди. Този апарат той нарича „газиметър“.

През 1912 г. Едисон осъществява друга своя мечта, а именно — да съедини фонографа с кинематографа, т.е. да постави началото на говорещия филм, при който на экрана хората не само се движат, но и говорят.

Томас Алва Едисон е вече много стар. Периодът на неговата бурна изобретателска дейност е преминал, но човечеството все още чака нещо ново от него... Не може човек да се помира лесно с мисълта, че тази гениална глава, която досега е дала толкова много и ценни изобретения, ще остане бездейна!...

* * *

Построеният от Едисон завод за изобретения, намиращ се близо до Ню Йорк, в полите на Оранжевите планини, е най-удивителното нещо, което може да се срещне. Сякаш тук самият човешки мозък е разделен на части и заключен в безчислено количество най-тънки и най-точни прибори, машини и апарати. Всяка част на този гигантски мозък носи определено задължение да изработи в детайли всичко, което ѝ е поръчано. Още преди 30 години е можело да се види как сред тази непроходима гора от машини тича човек със зацепана работническа куртка, невчесан, с мръсни ръце и будни блестящи очи.

Това е Едисон, който, довел идеята си докрай, сега вика времето на помощ, за да доизкара и пусне в действие новия, още от никого невидян уред. Ето и последната бурмичка е готова, апаратът е сглобен и проникващият лъч на човешкия гений блъсва в света, и от лабораторията на мозъка се създава нещо невидяно до този момент. Случвало се понякога и така, че сутринта у Едисон се заражда някая мисъл и до вечерта той вече я превръща в действителност чрез завършения модел.

Веднъж Едисон имал нужда от някакъв особен химически състав, за да получи най-подходящ материал за направата на цилиндриите на фонографа си. За тази цел той си доставил цяла химическа библиотека от Лондон, Париж, Ню Йорк. И след като я доставил, цели шест седмици се затворил в своята лаборатория, за да ги проучва. Там той ядал и спял, без да се отдели от креслото си. През това време той прочел всички книги, направил от тях извадки, съbral ги в един голям том и извършил 2000 опита. В резултат търсеният състав бил намерен.

Друг път той цели 60 часа се мъчил с едно изобретение и го оставил, само след като моделът почнал редовно да работи.

* * *

Ето какво ни разказва сам Едисон за един опит — над своя фонограф:

„Седем месеца аз работих по 18–20 часа дневно върху чистото произнасяне от фонографа ми на думата «специа». Много, много пъти аз повтарях пред фонографа думите; «Специа, специа»; той обаче упорито отговаряше: «Пециа, пециа». Можеше наистина да се полудее!“ В края на краищата Едисон накарал своя непослушник да произнесе четливо и този едва доловим звук „с“. По него време Едисон работел извънредно много. Той лягал да спи върху масата на своята лаборатория, като слагал под главата си книги. През цялото време на бурната си работа, геният на Едисон се развивал не само на дълбочина, но и на ширина, като обхващал всички страни на човешката дейност. И сега мъчно може да се посочи такава област, в която той да не е оставил следи. Дори и восъчната хартия, която има толкова голямо разпространение в медицината, е въведена за пръв път от Едисон. Също и думата „Ало“, с която в целия свят започват телефонните разговори, е употребена за пръв път от него. Хиляди други дребни изобретения са забравени от него или преотстъпени и носят други имена, като например пишещата машина „Ремингтон“, която се нарича така, защото братя Ремингтон я купили от Едисон.

* * *

Ето какво ни разказва сам Едисон за своята електрическа лампа (по случай 50-годишнината от изнамирането ѝ, чествувано миналата година):

Мнозина преди мене, които са разполагали с повече знания, са се опитвали да изобретят електрическа лампа, но въпреки своето огромно знание, не са успели. Защо? — Защото не са били постоянни и търпеливи и не са искали да се жертвуват за науката и човечеството.

Ако аз и моят щастлив помощник Бечелор не бяхме търпеливи и не се моряхме с години, може би електрическата лампа нямаше да бъде изнамерена и до днес.

Как сме работели? — Търсехме едно такова растение, чиито влакна да могат винаги да предават без никаква промяна електрическия ток. Ние овъглияхме извънредно много влакна от растения, но все не можехме да получим оная трайност, която ни беше необходима. Най-после аз овъглих едно японско растение, което получих от една дама и видях, че съм намерил търсената материя. От всичко това вие виждате, че при едно откритие са много по-важни постоянството и търпението, отколкото гениалността и остроумието.

* * *

И сега още Едисон, макар и на много напреднала възраст (84 г.), много работи. Понастоящем той е зает с много важния за мировата техника въпрос, а именно — да се намери начин за приготовление на изкуствен каучук, който с такъв труд се добива за нуждите на гumenата индустрия.

И досега той е запазил присъщото му шегаджийство и способността към тънка ирония. Попитали го веднъж за съвет, трябва ли на църквите да се поставя гръмоотвод? „Разбира се — сериозно отговорил Едисон. — И Господ понякога може да бъде много разсеян“.

Въпреки че името на Едисон е известно на всички в Америка, а също и в целия свят, той е извънредно скромен човек. Той упорито се отказва от всякакво чествуване. „Даже и за 100 хиляди долара не бих се съгласил да седя два часа, за да слушам хвалебствия“ — казал той.

Веднъж в неговата лаборатория един практикант, от богато буржоазно семейство, отказал да измие един омърсен апарат. „Аз не съм слуга, за да мия съдове“ — заявил той.

„Ах, извинете — му отговорил Едисон. — Аз не предполагах, че такава работа може да Ви унижи. Човек от такъв произход и с такива способности — с тънка ирония продължил Едисон, — разбира се, не трябва да си цапа ръцете. Дайте, аз ще направя това. Аз съм свикнал на такава работа“. И засуквайки ръкавите си, той взел парцал и измил апарата.

* * *

Едисон обикновено не приема никакво посещение и не прави изявления. Носи обикновен стоманен часовник, който, като се повреди, не го дава на поправка, а си купува нов.

Неговата библиотека съдържа около 60,000 тома книги.

Обича семейния живот.

Цени своите стари машинарии на известните си изобретения.

Обича музиката, особено IX-та симфония на Бетовен.

От писателите най-вече обича Балзак и Дюма.

Привърженик е на умереността във всяко отношение.

Той никога в живота си не е пил алкохол. Обича само чаша кафе с една пура.

Редовно всяка седмица по веднъж посещава кинематографа.

За тонфилма има отлично мнение и му предрича блъскаво бъдеще.

През време на последната война, той е работил за отбрана срещу подводниците.

Една от последните му мечти е да може да получи изкуствен каучук, тъй нужен за Америка.

* * *

Един ден Едисон, като претърсал куп стари книги, захвърлени в един ъгъл, намерил една книга, която предизвикала у него силно вълнение. Тая книга била онова „Ръководство по химия“, което някога възбудило у него силно любопитство и което прочел с голямо увлечение, макар да не разбрал всичко в нея.

Чрез тази книга било поставено първото стъпало към най-високия връх, до който може да се издигне човек. Средствата за това издигане са тези, които ни съобщава самият Едисон. Когато го запитали „Що значи да бъде човек гениален?“ — той отговорил:

„Едно на сто вдъхновение и 99 на сто потене“.

И действително, там где владее безгрижно настояще, не може да се очаква никакво светло бъдеще; защото грижите в настоящето са

най-добрият материал, от който се изгражда и оформя светлото бъдеще — нужно както на отделната личност, така и на цял народ.

* * *

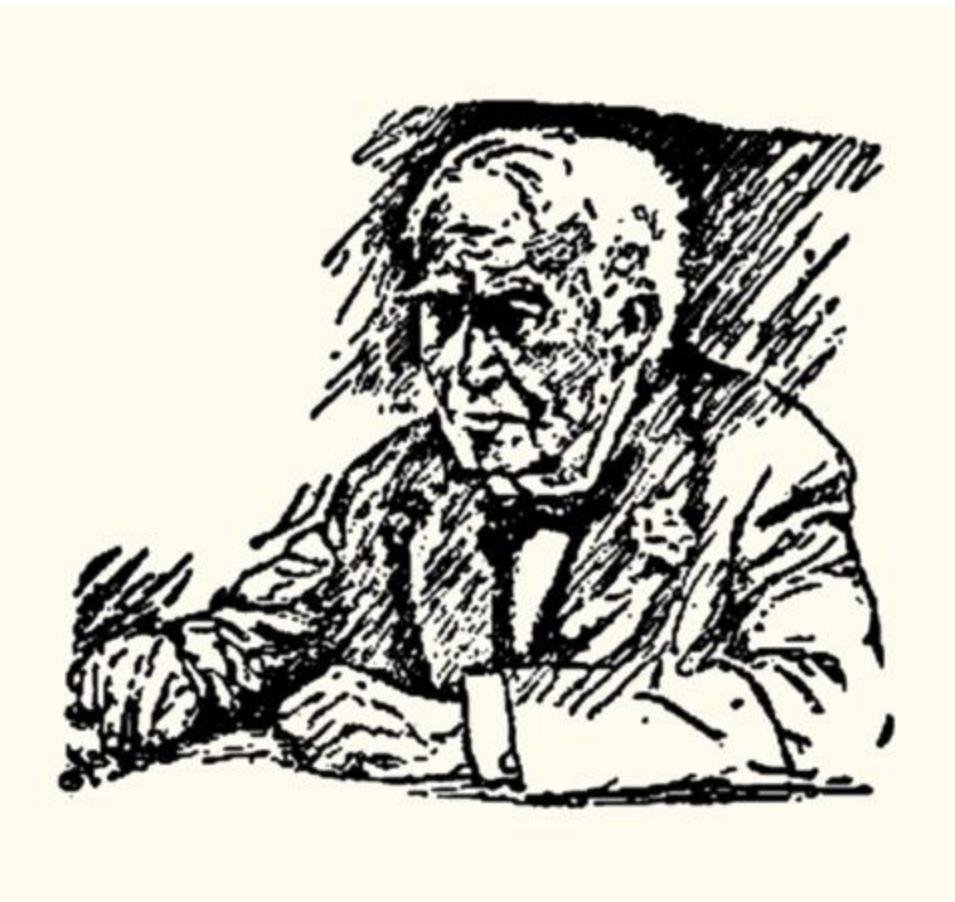
Прочутият Форд, по случай юбилея на Едисон (преди 4 години) уредил изненада за приятеля си и гостите му.

В селцето, където прекарал детинството си Едисон, Форд купил една вила с необходимата около нея земя. В тази вила били поканени Едисон и гостите му за банкета.

От станцията към вилата гостите били превозени с влак, композиран от такива вагони и локомотив, каквito е имало през 1862 г. Когато влакът наблизил вилата, пасажерите видели възпроизведена отдавна изчезналата гара Гринфийлд. Около гарата били съградени точно такива къщи, каквito са били в детинските години на Едисон. Наоколо стояли само файтони, пощенски кола и коли с волове, всичко, както е било в средата на миналия век. Улиците на селцето били тъмни, само тук-таме по кръстопътищата горели слаби газови лампи.

Когато Едисон влязъл в къщата, завъртял един бутон и цялото село внезапно се осветило с блясъка на голямо количество електрически лампи. Започнало да се чува радиото и президентът Хувър, г-жа Кюри (най-учената жена, пристигнала тогава от Европа) и други гости, започнали да чуват гласа на Въорда, който им съобщавал какво става на Южния полюс.

Така било представено миналото и настоящето на този забележителен юбилей.

Едисон на 80 годишна възраст.

ВЪПРОСИТЕ НА ЕДИСОН^[1]
ПРЕДЛОЖЕНИ НА 49 МОМЧЕТА НА
ИЗПИТА В УЕСТ ОРИНДЖ, НА 31. IV. 1930 Г.,
ПРИ ИЗБОР НА НЕГОВ ЗАМЕСТНИК.

ЧАСТ I

ПО ХИМИЯ

1. Какъв съд бихте избрали, за да държите в него долуизброените вещества? Укажете какви специални мерки трябва да се вземат за запазването им при всеки отделен случай: а) натрий, б) бял фосфор, с) водород, д) водороден двуокис, е) флуороводородна киселина.

2. Изкажете хипотезата на Авогадро и обяснете, как тя се прилага за определяне на молекулни тегла.

3. Напишете названията и формулите на веществата, нужни за лабораторно добиване на следните неща: а) азотна киселина, б) амоняк, с) хлор. Опишете накратко лабораторното добиване и съхранение на едно от горните вещества.

4. Когато MnO_2 се загрява силно, отделя кислород, като се образува Mn_2O_3 ; напишете уравнението на реакцията. Защо зиме алкохолът се употребява в радиатора на автомобила? Кое е по-полезно: едно кило алкохол C_2H_5OH или едно кило захар $C_{12}H_{22}O_{11}$? — Защо?

5. Укажете някой начин, с който би било възможно да се получи чисто сребро от сребърна монета.

6. Обяснете накратко значението на всеки един от следните изрази: а) еквивалентно тегло, б) гъстота, с) атом, д) топлина при реакция, е) валентност.

---

[1] Дадените отговори на най-интересните въпроси ще дадем в спис. „Наука и живот“, през идната година (год. IV, 1931 — 1032 г.). ↑

ПО МАТЕМАТИКА

1. Едно лице има два разтвора от едно вещество във вода. Единият разтвор съдържа 50% от веществото (по тегло), другият — 10%. Лицето иска да получи 80 гр разтвор, който да съдържа 25% от веществото. По колко трябва да се вземе от всеки разтвор?
2. Основата на една пирамида е квадрат, на който всяка страна е 12 см. Всеки един от останалите ръбове е по 20 см. Да се намери височината и обема на пирамидата.
3. Успоредно на основата в един триъгълник са прекарани 2 прави, които разделят височината на три равни части. Да се намерят отношенията на лицата на всяка от трите части на триъгълника към лицето на целия триъгълник.
4. От една точка P, отдалечена на 4 см от центъра на кръга с радиус 1 см, са прекарани допирателни. Да се камери лицето на фигурата, ограничена с допирателните и изпъкналата част на кръга.
5. А, В и С могат да извършат една работа съответно за 10, 12 или 14 дена, ако работят сами. След като те работили заедно 4 дни, А напуска работата, а към края на третия ден и В напуска. Колко дни са нужни на С, за да довърши работата?

ПО ФИЗИКА

1. а) Защо видимият ефект на куршума е по-голям от този на пушката, от която куршумът е изстрелян? — б) При кое условие една сила може да действува непрекъснато върху едно движещо се тяло, обаче да не извърши никаква работа? — с) Да се определи точно разликата между работа и мощност. — д) Да се обясни какво ще стане с нивото, до което водата мокри една лодка, ако водещата греда под лодката бъде отделена от външната ѝ страна и поставена отвътре.

2. Две жички, със съответни съпротивления: 2 ома и 4 ома, са съединени успоредно с полюсите на една батерия от 6 волта, на която вътрешното съпротивление е 1.6 ома. а) Колко е голяма силата на тока от батерията? — б) Колко е голяма разликата на потенциалите между полюсите на батерията? — с) С каква скорост се изразходва енергия в жицата от 4 ома? (отговорът да се даде във ватове).

3. а) Защо леща с малко фокусно разстояние дава по-голямо увеличение, отколкото леща с по-голямо фокусно разстояние? — Защо се получава по-голямо увеличение в един телескоп с фокусно разстояние на обектива 2 ф., отколкото при обектив с фокусно разстояние 1 ф.?

4. а) Каква е разликата между шум и музикални звукове? — б) Ако има отопление при органа в черква, ще свири ли той с надлежния тон, както, когато в черквата е студено? Обяснете. — с) Каква е най-малката височина на едно вертикално огледало, в което човек, висок 6 ф., може да се види цял?

5. а) Определете що е: коефициент на триене, дина, микрофарад. — б) Алуминият се смята за много удобен материал за готварски съдове. Кои са физическите свойства на алуминия, които са полезни и вредни в случая?

6. а) Що е топлина? — б) Какво се означава в абсолютна нула? — с) Що означава коефициент на разширението? — д) Ако дупката в един метал има диаметър 3 цола, при температура 20° С, какъв ще е диаметърът ѝ, при 30° С, при условие че коефициентът на линейното разширение е 0.00001?

ЧАСТ II

1. Ако вие притежавате долуозначените неща, определете приблизителната цена, срещу която бихте ги продали и какъв купувач бихте избрали: а) Фордов автомобил, който вече е изминал 50,000 мили; б) Патент, с който може да се намали стойността на изработване на обуша с 20 цента за чифт; с) Непознат начин за приготвяне на цар, с който напълно да се излекува рак; д) Десет акра земя, намираща се в добра стопанска местност; е) Едно търговско сведение, което дава възможност на една конкурираща къща да получи годишно 1,000,000 долара допълнителна чиста печалба; ф) Секрета на един нов отровен газ, който би поставил един народ в положение много по-сигурно от другите, при война; г) Сигурно доказателство, че един нечестен служещ причинява на един мултимилионер загуби 200,000 долара годишно.

2. Ако на смъртното си легло помислите за целия си живот, поради какво бихте решили, дали животът Ви е бил успешен, или не?

3. Какви качества, според вас, трябва да има лице, за да вземе участие като жури в Едисоновия изпит?

4. Вие сте начало в една експедиция, която е попаднала в тежко положение в пустиня. Останалото количество храна и вода е достатъчно за трима души да стигнат до най-близкото място, където е възможно да се получи подкрепа. Другите трябва да погинат. Групата се състои от: 1) един велик учен — на шестдесет години; 2) двама водачи — единият на 58 години, а другият — на 32 години; 3) съпруга на учения — 38 годишна, която се интересува предимно от обществени работи; 4) нейния малък син — 6-годишен; 5) госпожица — ваша годеница; 6) ваш най-добър приятел, млад човек на вашата възраст, който има големи способности в науката; 7) вие.

Кого бихте избрали да се спаси и кой да умре? Обяснете основанията си.

5. През 1900 г. как бихте прекарали първия кабел за висящ мост през един непроходим дол, широк една миля?

6. Ако вие бихте могли да въведете една система на образование за цялото население в света, върху кои неща бихте обърнали най-голямо внимание?

7. Ако имахте брат, който иска да стане артист или поет, бихте ли го подкрепили или бихте се помъчили да го отклоните от желанието му? — Защо?

8. Ако бъде осигурена техническа и финансова възможност и имате предложение да работите 20 години само върху една задача — да се изрови в земята дупка, дълбока 30 мили, бихте ли се съгласили да се отадете на тази работа или не? Обясните основанията си.

9. Предположете, че вашият най-добър приятел идва при вас и ви съобщава, че е намалил извънредно шансовете ви да сполучите в Едисоновия изпит, като е написал писмо, с цел да ви подцени пред журито. Какво бихте направили?

10. Обясните накратко, как според вас би трявало да се отнасят към комунистическата пропаганда.

ЧАСТ III

Отговорете на следното писмо:

Канцелария на поддиректора
XYZ Университет

Уважаеми Г-н...

Един професор, който е проучил живота и обичаите в Манджурия, предлага да държи три сказки за готварството в Манджурия.

Преди да отговоря на професора, дали университетът желае да допусне тези сказки, аз искам да изслушам мнението на студентите. Моля отговорете ми откровено.

Поддиректор: Джон Адамс

ЧАСТ IV

1. Обяснете накратко кои са: Джон Адамс, Леонардо да Винчи, Карломан, Джон Ериксън, Джон Хей, Полковник Т. Х. Лорънс, Пастьор, Марко Поло, Фидиас, Тамерлан.

2. Укажете приблизителните дати на следното: Падането на Троя; Сражението при Гетисбърг; Първото успешно летене с аероплан; Соломон; Образуване на земята; Микеланджело; Откритието на Америка от европейците; Образуване на Обществото на народите; Питекантропус еректус; Покоряването на Англия от нормани.

3. a) Избройте планетите от Слънчевата система; b) Какво е светлинна година? c) От що стават годишните времена; d) Назовете четири човекоподобни маймуни; e) Каква е службата на левкоцитите? f) Какво са хромозомите? g) Как се предава бубонната чума?

4. a) Какво са направили Лоис и Кларк? b) Колко големи цивилизации бихте могли да изброите, които са процъфтявали една година преди Христа? c) Какви раси са се настанили в Британските острови? d) Какво е Свещената Римска империя?

5. a) В кои страни се намират: Тадж Махал, Йоханесбург, Мандалей, Езеро Титикака, Монте Карло, Осло, Хайберски проход, Данциг? b) Кои автори създадоха следните персонажи: Том Сойер, Дездемона, Мъolvани, Даубер, Никълъс Никълби, д'Артанян? c) Какво бяха: Тор, Аполон, Тристрам, Зигфрид, Оберон, Робин Худ?

* * *

Надяваме се, че така изнесените черти из живота на Едисон ще послужат за ръководство, напътване и смелост на всички наши млади читатели за постигане на по-добро бъдеще за себе си и народа си.

Издание:

Автор: Т. Колевъ

Заглавие: Едисонъ

Издател: не е указан

Град на издателя: София

Година на издаване: 1931

Тип: Научнопопулярен текст

Печатница: Печатница „Художникъ“ — София

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/16248>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.